

Alternatívne metódy namiesto testov na zvieratách?

...realita v priebehu nasledujúcich rokov!

Testovanie na zvieratách sa v toxikológii využíva už mnoho rokov. Na zvieratách sa testuje bezpečnosť, ale aj účinnosť chemických látok, liekov, zdravotníckych pomôcok, ako aj účinky nových potravín či potravinárskych a krmných aditív. **Legislatíva EÚ však vyžaduje, aby boli testy na zvieratách nahradené tzv. alternatívnymi metódami všade tam, kde to je možné. Takéto metódy môžu v niektorých prípadoch poskytnúť dokonca spoľahlivejšie výsledky ako samotné testy na zvieratách!**

Alternatívne metódy

ex vivo

testovanie na tkanivách humánne usmrtených zvierat (bovinná alebo kuracia rohovka, prasačia koža)

in vitro

testy „v skúmavke“ napr. na bunkových, tkanivových kultúrach alebo na orgánoch „na čípe“

in silico

prediktívna toxikológia využívajúca PC software a modelovanie (napr. (Q)SAR, Read-across)

Princípy 3R

R eplacement	=	nahradenie testov na zvieratách alternatívnou metódou
R eduction	=	redukcia počtu experimentálnych zvierat v testoch
R efinement	=	zlepšenie podmienok pre zvieratá v testoch a zníženie ich utrpenia

Tam, kde nie je možné použiť alternatívne metódy ako úplnú náhradu testovania *in vivo* (na živom zvierati), sa aplikujú **princípy 3R**. Tieto majú za úlohu zmierniť bolesť a utrpenie, ktorému sú zvieratá v testoch vystavené.

Princípy 3R sú od 80. rokov minulého storočia postupne **zapracúvané do** európskej i národnej **legislatívy**, takže sú záväzné pre všetky členské štáty EÚ. Legislatívna požiadavka by však nemala byť jediným hnacím motorom pre ich implementáciu do praxe. **Zvieratá sú živé a cítiace bytosti**. Preto

je potrebné, aby sa **etickým i praktickým otázkam** ohľadne testovania na zvieratách **venovala pozornosť na školách**, ale i počas **postgraduálneho štúdia** a ďalšieho **vzdelávania pracovníkov** testovacích laboratórií a vedecko-výskumných organizácií.

Alternatívne metódy na Slovensku

V Slovenskej republike má na starosti propagáciu a podporu implementácie alternatívnych metód **odbor bezpečnosti potravín a výživy (OBPV) Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR**. OBPV je totiž **Národným kontaktným bodom** siete pre predbežné posúdenie regulačnej relevantnosti alternatívnych metód (**PARERE**).

Keďže je nevyhnutné posilniť povedomie o alternatívnych metódach na Slovensku, a to najmä medzi odbornou verejnosťou, OBPV stál v roku 2018 pri zrode **Slovenskej národnej platformy SNP 3Rs**. Účelom SNP 3Rs nie je len **zvyšovanie všeobecného povedomia o dostupných alterna-**

tívnych metódach. Platforma má tiež **napomáhať ich aplikácii do praxe** a priamo tak **prispiieť k obmedzeniu testov na zvieratách**.

Platforma **SNP 3Rs združuje expertov a záujmové skupiny** v oblasti alternatívnych metód, toxikológie a princípov 3R. Platforma **funguje pod záštitou Slovenskej toxikologickej spoločnosti SETOX** a o **organizačné zabezpečenie** sa stará **OBPV**.

Členstvo v platforme SNP 3Rs je bezplatné. Platforma privíta nových členov, najmä z výskumnej a akademickej oblasti (**vrátane študentov**), ako aj zo súkromnej a štátnej sféry.

www.bit.do/alternativne-metody
www.snp3rs.com

www.facebook.com/NKBEFSASR

lucia.milec@land.gov.sk
zuzana.sevcikova@land.gov.sk

Leták vytvoril Národný kontaktný bod pre vedeckú a technickú spoluprácu s EFSA (ustanovený na odbore bezpečnosti potravín a výživy Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR), v spolupráci s platformou SNP 3Rs.

